

навіть панічні атаки, саме тому, важливо застосовувати техніки заземлення та дихальні вправи. Корисним також буде заохочення суб'єкта вести щоденник: записування думок і спогадів може стати інструментом для структуризації болісного досвіду й вивільнення накопичених емоцій.

Список використаної літератури

1. Caruth C. Unclaimed experience: trauma, narrative, and history. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1996. 154 p.
2. Freud S. Beyond the pleasure principle. New York: Liveright Pub. Corp., 1961. 68 p.
3. Laub D., Podell D. Art and trauma. Int J Psychoanal. 1995. No. 76. P. 991–1005.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КОМУНІКАТИВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Приходько Олена

здобувач вищої освіти факультету психології та соціології

Харківський національний педагогічний

університет імені Григорія Сковороди

Науковий керівник: Кузнєцов Олексій Ігоревич

ORCID ID: 0000-0002-1699-7859

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології

Харківський національний педагогічний

університет імені Григорія Сковороди

Україна

Актуальність теми, розробка її у науковій вітчизняній та зарубіжній літературі. Сфера креативних проявів охоплює всі основні

ланки психічної діяльності особистості. Всебічний погляд на креативність розглядає даний феномен як функціональну структуру взаємодіючих когнітивних та особистих компонентів творчої особистості, а також взаємозалежність особистості від її оточення у процесі творчої діяльності. Творчий потенціал людини, що виявляється у сфері соціальних контактів та міжособистісної взаємодії, заслуговує на окрему увагу дослідників.

Використання в психологічній практиці низки методів групової креативності для вирішення творчих завдань у командній роботі доводить необхідність розгляду явища комунікативної креативності.

У процесі живого спілкування між людьми його учасники духовно збагачують один одного, виражають, перетворюють, розвивають свої думки та почуття. Головним є не зіставлення інформації та ідей, а діалог їх авторів, що зумовлює їх духовний розвиток. Учасникам спілкування необхідно не тільки використовувати актуальний інтелектуально-емоційний досвід, а й розвивати його, що забезпечується комунікативною креативністю.

У психологічній літературі представлені дослідження креативної компетентності особистості у працях таких науковців, як Е.Боно, П.Торренс, Е.Фромм, К.Роджерс, Е.Шостром, Т.Хомуленко, К.Фоменко, В.Найчук, О.Власова, А.Большакова та інші автори.

Незважаючи на очевидну важливість вивчення явища комунікативної креативності, ця проблема є новою у вітчизняній психології.

Мета статті – охарактеризувати основні детермінанти прояву комунікативної креативності особистості.

Виклад основного матеріалу. Одним з найважливіших якостей сучасної людини є комунікативна креативність, яка дозволяє ефективно взаємодіяти з іншими, легко адаптуватися до мінливого середовища, змінити комунікативні стратегії та тактику ситуації, подолати комунікативні бар'єри [2].

Комунікативна креативність – це динамічна інтегративна якість, яка дозволяє ефективно взаємодіяти з представниками інших культур шляхом посилення творчих потенціалів навіть з обмеженим резервом мовних засобів [6].

Комунікативна креативність здебільшого визначає успіх спільної творчої діяльності представників різних професій. Ця проблема особливо актуальна для представників соціономічної групи професій, яка пов'язана з характеристиками людини як «об'єкта» своєї діяльності [5].

Наявність комунікативної креативності є необхідною умовою для компетенції та успіху. А.Большакова комунікативну креативність розглядає як стабільну властивість особистості, яка містить комплекс інтелектуальних, емоційних та поведінкових компонентів, що сприяє нестандартному, нешаблонному вирішенню ситуації спілкування, прояву творчості у спілкуванні, генерації оригінальних ідей і способів спілкування, вибору найбільш оптимальних стратегій поведінки, спрямованих на забезпечення успішної взаємодії з іншими людьми. Отже, творча комунікативна поведінка передбачає готовність людини бути членом, предметом спільного творчого процесу, спостерігаючи за встановленими нормами та традиціями спілкування, і водночас здатність відмовитися від фіксованих, тривіальних ідей при аналізі та вирішенні проблеми. Завданням професійної системи освіти полягає у створенні умов формування таких навичок поведінки та комплексну реалізацію творчих можливостей студентів - майбутніх фахівців [1].

Комунікативна креативність реалізується у таких сферах взаємодії як змістові характеристики спілкування, функціонального орієнтування у спілкуванні, операціональних методів взаємодії.

Показниками комунікативної креативності виступає вміння розв'язувати задачі, що виникають у процесі міжособистісного спілкування, знаходити вихід зі складної, іноді конфліктної, комунікативної ситуації,

докладати різні тактики поведінки для досягнення конкретно поставленої мети, у цілях зміни творчого рівня спілкування із застосуванням методи проблемних ситуацій.

До структурних компонентів комунікативної креативності відносять легкість у спілкуванні, схильність до самопрезентації, тенденцію до незалежності, емоційну стійкість в конфліктних ситуаціях, схильність до маніпулювання, експресивність, комунікативну компетентність.

Визначаючи високу значущість соціального інтелекту у розвитку комунікативної креативності, слід звернути увагу на те, що емоційний інтелект також є детермінантою становлення комунікативно-креативних здатностей людини. На думку Д.Майєра, міжособистісний емоційний інтелект допомагає налаштуватися на інших людей, навчитися співчувати, надихати та спонукати їх до тих чи інших дій, спростити спілкування та розібратися у своїх взаємостосунках з ними. Оптимально розвинений емоційний інтелект передбачає такі якості як емпатія та співчуття, розрізнення власних почуттів, баланс між емоціями та розумом, а також ознаки високої самоповаги та самоприйняття людини [7].

Поряд з інтелектуальними детермінантами розвитку комунікативної креативності істотними є і суто креативнісні. Очевидним виявляється те, що вербальна креативність як здатність до створення інноваційного продукту у вербальній формі є детермінантою розвитку комунікативної креативності. Вербальна креативність пов'язана із рефлексією спілкування та соціальної взаємодії.

Окремою групою детермінант комунікативної креативності є регулятивні особливості особистості, зокрема здатність до саморегуляції та самоконтролю, мотивація афіліації, комунікативні та організаторські здібності, рефлексивність та рольова компетентність, кожна з яких вимагає окремого обґрунтування.

Саморегуляція як здатність до управління навколишнім середовищем і власною поведінкою та активність, спрямована на досягнення поставленої довільної мети, що передбачає створення моделі, а також її коригування в ході діяльності є процесом, що регулює поведінку та діяльність особистості, а відтак – і спілкування, тому розглядається нами як детермінанта розвитку комунікативної креативності. Самоконтроль є оцінкою власних дій, психічних процесів та станів [3].

Комунікативна креативність є різновидом здатності до соціального мислення. В.Моляко зазначає, що комунікативна креативність є творчою здатністю пластично та адекватно змінити досвід спілкування, а також створювати нові цілі, оригінальні засоби та методи взаємодії, у тому числі через вихід за межі бар'єрів, стереотипів, установок, принципів і звичок [4]. За словами А.Голованової, ця здатність дає нестандартні та ефективні нові можливості для вирішення проблем шляхом посилення комунікативного чинника.

Комунікативна креативність дозволяє створювати та використовувати нові, оригінальні, нестандартні способи та засоби спілкування, що забезпечують результативне, швидке та творче розв'язання ситуації спілкування.

Висновки. Отже, комунікативна креативність є здатністю до соціального мислення та спроможністю до творчого спілкування, що сприяє ефективній взаємодії з іншими та мотивуванню членів групи до сумісної творчої діяльності.

Структурними компонентами комунікативної креативності є швидкість продукування комунікативного реагування, гнучкість у зміні тактик комунікативного реагування та оригінальність у створенні та розв'язанні нестандартних комунікативних ситуацій.

Чинниками комунікативної креативності є інтелектуальні, суто креативні та низка регулятивних чинників (саморегуляція та

самоконтроль, діалогічний стиль спілкування, мотивація афіліації, комунікативні та організаторські здібності, рефлексивність та рольова компетентність).

Список використаної літератури

1. Большакова А. М. Технології життєтворчості та самореалізації особистості. Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом? : монографія. Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2014. С. 430–432.
2. Власова О.І. Психологічна структура та чинники розвитку соціальних здібностей. К. : Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2006. 183 с.
3. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці. Київ : Знання, 1989. 48 с.
4. Психологічні дослідження творчого потенціалу особистості : монографія / авт. кол., наук. керівник В. О. Моляко. Київ : Педагогічна думка, 2008. 208 с.
5. Фоменко К. І., Саврасов М. В. Психотехнології розвитку креативності: майстерня тренера : навчально-методичний посібник. Харків : Діса-плюс, 2021. 126 с.
6. Шандрук С., Чернець Б. Креативний потенціал як чинник психологічного благополуччя студентів. Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія. Харків : ХНПУ. 2021. Вип.65. С. 224-234.
7. Arnold, Carroll C. Communicative Creativity and Pedagogical Practice. Communication, Journal of the Communication Association of the Pacific compiled for the C.A.P. Convention (Kobe, Japan, June 1976).